

השואל את הפרה

פרק שמיני בבא מציעא

קג.

עין משפט
גד מצוה

קב א ב מ"י פ"א מהל' שכיירות ה' ו' סמג
ע"ש 5 טו"ש"ע ח"מ ס' פט סעיף 3 וסעיף 4 וס' פט סעי' 2:
קב ג מ"י שם פ"א הל' ג וע"ש בהשגות ונמ"מ סמג שם טו"ש"ע ח"מ ס' ש"ז סעיף א:
קב ד מ"י שם הלכה ד טו"ש"ע שם סעיף 3:
קב ה ד מ"י פ"א מהל' שאלה ופקדון הלכה ח סמג לאוין נב טו"ש"ע ח"מ ס' שמה סעיף 1:
קב ו ח מ"י שם הלכה ז טו"ש"ע שם סעיף 1:
קב ט מ"י שם הלכה ט טו"ש"ע שם סעיף ח:
קב י ב ל מ מ"י פ"ה מהלכות שכיירות הלכה ז סמג ע"ש פט טו"ש"ע ח"מ ס' ש"ז סעיף ח:
ג נמ"י שם הל' ו טו"ש"ע ח"מ ס' ש"ז סעי' א בהג"ה:
א ס מ"י שם פ"ה הל' ו סמג שם טו"ש"ע ח"מ ס' ש"ז סעיף ד:
ב ע מ"י שם הלכה י סמג שם טו"ש"ע ח"מ ס' שם סעיף 3:

נקיטת חמש שנים. פר"ח לשון אחד וכן בקונטרס שאין כתוב בשטר לא תחילת השנים ולא סופן והשטר ביד השוכר ואומר משכיר לשוכר כבר דרת ה' שנים ופריך בשטר מלוה מי נאמן לומר פרעתי פלגא ומשני הכא א"ל האי דכתבי לך שטרך כי היכי דלא תחזק פירוש עיקר השטר נכתב בשבילי שלא תאמר לקוח הוא ידאי ואין השטר צידך אלא כדי שלא תכתוב לך חשבון השנים כמה היו מכל מקום עיקר השטר בשבילי נכתב ש"ע כן יש קול שצמסכתא הוא אצלך א"ע"פ שהשטר צידך ולשון שני פר"ח וזה לשונו יש אומרים שכתב בשטר בזמן כך וכך שכתבי חזרו של פלוני עשר שנים בק' דינרים י' דינרים בכל שנה ואחר ה' שנים טוען השוכר ואומר למשכיר נקיטת שכיירות חמש שנים כו' ואסיקנא דהשוכר נאמן ובשבעה ומסתברא כי האי פירושא נמראה עכ"ל ולשון זה נראה עיקר חדא דגמגמנות השוכר האומר שפרע השכירות איירי נמי לעיל מיניה בסמוך ומשמע דבהכי נמי איירי (ו) ועוד דהשתא נראה טפי מה שאמר במסקנא שלא נעשה השטר לגביינא אלא כדי שלא יחזיק השוכר לפני זה השטר ישנו ביד המשכיר: **שואל אדם** במיבו. בעירך צריך שאלך מפרש בטובו. צטובה שמוחזק השואל להמשאל יכול השואל להשתמש לעולם ככליו של משאל ואין נראה: **פרד"ס רפ"ק ביה ב"א פרד"ס דאית ליה.** וא"ל דאמר דר"ש המוכר את הבית (ב"ב דף סא: ושם ד"ה ארעתא) ארעתא תרתי משמע ואין לומר דהתם נמי אי אמר ארעאי הוה משמע כולוהו כמו פרד"ס דהא אמר התם בסוף פרק (דף סט:) דיקלי יחיד לא תרי דיקלי ותו לא וי"ל דהיני דוקא בצי מכר דאין לנו לומר שמכר כל קרקעותיו אלא הפחות אצל שאלה אינו מקפיד דמשאל לכל דבר (ו) ועוד ו"ל דהתם יד לוקח על התחמונה שהמוכר מוחזק והכא יד המשאל על התחמונה שהשואל מוחזק וכ"ל לא מקרי שואל מוחזק כיון שסופו להחזיר ואין נראה בידו כדאמר לעיל קרקע צוקת בעליה עומדת ואפי' בסוף החדש לא דמי דדוקא קרקע שאין יכול להנציג לשמטו מיד בעלה אזלינן בתר חזקה קמא אצל במטלטלין אזלינן בתר מאן דתופס השתא היכא דליכא חזקה קרקע כנגדה:

הדרן עלך השואל

המקב"ל. בתבן ובקש. אותו שנקלץ עס השבולת קרוי תבן והנשאר בלאך קרוי קש שקורין אישטובל"א נדכתיב (בראשית

נד) גס תבן גס מספוא רב עמנו ואותו שנשאר בקרקע אין נותנין לבהמות לאכול וכתיב נמי (שמות ה) לקושש קש לתבן שהיו מלקטים בשדות הקש הנשאר שם תחת התבן כי התבן כבר הולכיהו הבעלים איש לציטו וכן אמרינן בפרק שואל (שבת דף קנ:) בשלמא קש משכחת לה במחזור אלא תבן במחזור היכי משכחת לה ובגמרא דקאמר (ו) בעינא דתיבתן ארעאי הוה ליה למימר דתתקש אלא משום שרגילות הוא לעשות אשפה מן התבן ולוצל השדה ולהכי קאמר דתיבתן כלומר שיהא הקש במקום הוצל העושין מן התבן והא דקאמר

ואזל

שכיר בזמנו נשבע ונוטל. אם ביום שיאל ממלאכתו תצטו נשבע שלא קיבל ונוטל שזה אחד מן הנשבעים ונוטלין האומרים במסכת שבעות (דף מד:) שתקנו לו חכמים דשקלוה לשבעה מצעל הבית ושדויה אשכיר משום דבעל הבית טרוד בפועליו וכסבור שנתן

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אשכיר בזמנו נשבע ונוטל שכיר הוא דרמו רבנן שבועה עליה במשום דבעל הבית טרוד בפועליו אבל יחכא שוכר מחיזון בשבועה אמר רבא אמר רב נחמן דהאי מאן דאוגר ליה ביתא לחבריה לעשר שנים וכתב ליה שטרא וא"ל נקיטת חמש שנים מחיזון א"ל רב אחא מדפתי לרבינא אלא מעתה אוזפיה מאה זוזי בשטרא וא"ל פרעתך פלגא ה"נ דמחיזון א"ל הכי השתא התם שטר לגוביינא קאי אם איתא דפרעיה איבעי ליה למכתבא אגביה א"נ מיכתב עליה תברא אבל הכא אמר ליה האי דכתיבי לך שטרא כי היכי דלא וא' תחזק עליה אמר רב נחמן השואל אדם בטובו לעולם אמר רב מרי ברה דבת שמואל והוא דקני מיניה אמר רב מרי בריה דרב אשי ומהדר ליה קתיה אמר רבא דהאי מאן דאמר ליה לחבריה אושלין מרא למירפק ביה האי פרדיסא רפיק ביה ההוא פרדיסא פרדיסא רפיק ביה כל פרדיסא דבעי פרדיסא רפיק ואזיל כל פרדיסא דאית ליה ומהדר ליה קתיה אמר רב פפא דהאי מאן דאמר ליה לחבריה אושלין האי גרנותא ונפלה לא בני לה גרנותא ונפלה בני לה בי גרנותא כרי ואזיל כמה גרנותי בארעיה עד דמתרמי ליה וצריך למיקני מיניה: **מתני'** המשכיר בית לחבירו ונפל חייב להעמיד לו בית היה קטן לא יעשנו גדול גדול לא יעשנו קטן אחד לא יעשנו שנים שנים לא יעשנו אחד לא יפחות מן החלונות ולא יוסף עליהם אלא מודעת שניהם: **גמ'** היכי דמי אי דאמר ליה בית זה נפל אול ליה אי דאמר ליה בית סתם אחד יאמאי לא יעשנו שנים קטן אמאי לא יעשנו גדול אמר ריש לקיש דאמר ליה בית שאני משכיר לך מרת ארכו כך וכך אי הכי מאי למימרא אלא כי אתא רבין אמר ריש לקיש דאמר ליה לבית כזה אני משכיר לך ואכתי מאי למימרא הלא צריכא דקאי אגודא דנהרא מהו דתימא מאי כזה דקאי אגודא דנהרא קמ"ל:

הדרן עלך השואל

המקב"ל שדה מחבירו במקום שנהגו לקצור יקצור לעקור יעקור לאחר (ו) אחריו יחרוש הכל כמנהג המדינה כשם שחולקין בתבואה כך חולקין בתבן ובקש כשם שחולקין ביין כך חולקין בזמורות

לח אחי בהדיה: קמ"ל. דאכולה מילתא אחי:

הדרן עלך השואל

המקב"ל. או בארסות למחלה ולשליש ולרביע או בחכירות כבן וכן כורים לשנה: לאחר אחריו אחר הקצירה או העקירה כדי להפוך שרשים של עשבים רעים שבו וימותו ולא יחזרו וינחמו לכשתרע: זמורות

נמי בעינא תיבנא התם לפי שזוקר הכל דש את הכל במוריגים ומתמרך נקרא הכל תבן: [וע"ש מוספות שבת לו: ד"ה מירח]:

א) [למן ק"ל]. שבעות מה: (ט) י"ל טוב ואפילו יעצין ועי' רש"י,

הגהות הב"ח

(א) בשבועה לחרוש אחריה יחרוש: (ב) דש"י ד"ה שכיר וד"ה אצל הד"ה: (ג) ד"ה ומהדר וכי' ובטובו הוראי והאי: (ד) תוס' ד"ה נקיטת וכו' דבהכי נמי איירי הכא ועוד: (ה) ד"ה פרדיס וכו' ועוד י"ל כי' וכרש' המוכר [את] הבית דהו' התוס' פירוש זה: (ו) תוס' ד"ה המקב"ל וכו' ובגמרא דקאמר האי אמר בעינא דמימנן:

הגהות הגר"א

[א] גמ' תחזק. כי' גירסת ר"ח לחזק ע"ל. בעל העיטור ועי' בתוס' ולשון שני פר"ח כו': [ב] רש"י ד"ה והוא דקני. מכי כו'. כי' ור"ף ורמב"ם מפרשים אפי' לא אהדריה אצל לא קני [ב] מכי אהדריה כלתה קנייה דמשיכה ראשונה: ומסדר ליה קפיד. וכשיפחות שלא יהא רחוי יחזיר לו שצריך דהא לאו צממנה יחזיק אלא שאלה הוא [ג] ובטובו ו' הוא והאי לאו טוב הוא: פרדיסא. סתמא: רפיק ציב. חד פרדיסא: כל דעבי. אפילו [ד] גדול כאלטוביאל: ואי א"ל פרדיסא. רפיק ציב כל פרדיסא דאית ליה ולא אמרינן תרי פרדיסי הוא דקאמר ליה דאפי' טובא נמי משמע: אושלין. השאילני: גרנותא. צאר מים חיים להשקות שדות: לא בני לה. אם לא לצונות ולומר עוד שאלו לי לעולם לא מעכב עליו ואומר לא השאלתיך אלא אותו ולא כשנעשה אחר: בני לה. והרי היא שאלה לו עד שיקנה כל שדותיו: כי גרנותא אמר לו בלשון הזה השאילני כי גרנותא השאילני מקום לחפור בו צאר קאמר ליה: וכרי ואזיל כמה גרנותי בארעיה. אם לא ינאל כחן יחפור במקום אחר עד דמתרמי ליה מקום הראוי: וצריך למיקני מיניה. מעיקרא ואי לא קנה מיניה דיבורא בעלמא א"ל ומצי למסדר ציב: מתני' חייב להעמיד לו בית. צימי שכירותו: לא יעשנו קטן. השוכר מעכב עליו אי אפשי ציב גדול ואי אפשי ציב קטן: גמ' ואי דאמר ליה ציב זה. אני משכיר לך: אזול ליה. הלך לו מזלו גרם ואמאי חייב להעמיד לו בית: ולעטעמד ל"ג: מהו דסימא מאי כזה דקאי אגודא דנהרא. שהוא חשוב ואגודא דנהרא הוא דמתני בהדיה שדך בני אדם מקפדין בכך אצל ארכו ורחבו

אין שול: